

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ ÖĞRETMENLER VE SENDİKALAŞMA HAKKI

Aydınlık Dergisi, 11 Mart 2007

Yıldırım Koç

Özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenler artık işçi sendikalarına üye olabilecekler. 14 Şubat 2007 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasası ile, 1965 yılından beri süregelen sendikalaşma yasağı kaldırıldı.

Ülkemizde son yıllarda giderek yaygınlaşan bir uygulama, eğitimin özelleştirilmesidir. Eğitimin özelleştirilmesi, bir taraftan kamu öğretim kurumlarının dışında özel öğretim kurumlarının oluşturulması, diğer taraftan özel dersaneler aracılığıyla öğrencilere kurs verilmesidir. Özel öğretim kurumları arttıkça, buralarda çalışan öğretmen sayısı da hızla yükselmektedir. Özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmen sayısı 2006 yılında 107 bini aştı. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, örgün eğitimde 38 bin, yaygın eğitimde 69 bin öğretmen çalışmaktadır. Yaygın eğitim içinde en önemli grup, 48 bin öğretmenle özel dersanelerdir. 14 binin üstünde öğretmen de motorlu taşıt sürücüleri kurslarında eğitimcilik yapmaktadır.

14 Şubat 2007 tarihine kadar, özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin sendikalara üye olması yasaktı. Bu tarihte Resmi Gazete’de yayımlanan 5580 sayılı Kanunla bu yasadaki yasak kaldırıldı. Şimdi sıra, işçi sendikalarımızın bu öğretmenleri sendikalarda örgütlemesindedir.

Özel öğretim kurumlarında öğretmen olarak çalışanların sendikalaşma hakkı geçmişte nasıl düzenlenmişti?

1983 yılında kabul edilen 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nun 21. maddesi, özel öğretim kurumlarında öğretmen olarak çalışanların sendikalaşmasını yasaklıyordu. İlgili hüküm şöyleydi: “İşçi ve işveren sendikalarına...8 Haziran 1965 tarih ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa tabi okullarda öğretmenlik yapanlar üye olamazlar ve sendika kuramazlar.” Bu hüküm 4.4.1995 gün ve 4101 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırıldı. Ancak yasak 625 sayılı Kanunda devam ediyordu. 8 Haziran 1965 günü kabul edilen 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’nun 32. maddesi şu şekildeydi:

Madde 32 - Özel öğretim kurumlarında grev yapılamaz, bu kurumlarda çalışan öğretmenler, sendika kuramazlar ve sendikalara üye olamazlar.

8 Şubat 2007 günü kabul edilen ve 14 Şubat 2007 günlü Resmi Gazete’de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren Özel Öğretim Kurumları Kanunu’nda bu yasak kaldırıldı. Halen yürürlükte bulunan 5580 sayılı Kanunun 9. maddesinde öğretmenlerin sendikalaşmasına ilişkin bir yasak bulunmadığı gibi, öğretmenlerin 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası ve 4857 sayılı İş Yasası kapsamında olduğu açıkça belirtilmektedir. Yasanın öğretmenlerin özlük hakları ve sorumluluklarına ilişkin 9. maddesinin önemli fıkraları aşağıda sunulmaktadır:

MADDE 9- Kurumlarda çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler ile kurucu veya kurucu temsilcisi arasında yapılacak iş sözleşmesi, en az bir takvim yılı süreli olmak üzere yönetmelikle belirtilen esaslara göre yazılı olarak yapılır. Mazeretleri nedeniyle kurumdan ayrılan öğretmen ve öğreticilerin yerine alınacak olanlar ile devredilen kurumların yönetici, öğretmen ve öğreticileri ile bir yıldan daha az bir süre için de iş sözleşmesi yapılabilir.

Okullarda yöneticilik ve eğitim-öğretim hizmeti yapanlara, kıdemlerine göre (emekliler hariç) dengi resmî okullarda ödenen aylık ile sosyal yardım kapsamındaki ek ödeme tutarlarından az ücret verilemez.

Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmî okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir. Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez.

Kurumlardaki ek ders ücreti miktarı, resmî okullar için tespit edilen miktardan az olamaz. Ancak, 8 inci madde uyarınca resmî okul ve kurumlardan ücretli olarak görevlendirilenlere verilecek ek ders ücreti miktarı, resmî okullar için tespit edilen ek ders ücretinin iki katını geçemez.

Kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, bu Kanun hükümleri saklı kalmak üzere;

a) Sosyal güvenlik ve özlük hakları yönünden; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu,

b) Yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun, 4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İltimaî Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun ile 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun,

hükümlerine tâbidir.

Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiillerin işlenmesi halinde bu kişilere kademe ilerlemesinin durdurulması cezası yerine brüt aylığından $\frac{1}{4}$ 'ü ile $\frac{1}{2}$ 'si arasında maaş kesim cezası, çalışma izni veren makam tarafından verilir. Tekrarı hâlinde ise göreve son verilir.